

Liikenne- ja viestintäministeriölle

Oikeusministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle rautatieliikenteen toimivaltaisia viranomaisia ksokevaksi lainsäädännöksi

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa otsikkoasiassa. Oikeusministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Rikosrekisteritietojen tarkastaminen ja vaikutukset Oikeusrekisterikeskukselle

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi rikosrekisterilain 6 b §:ää, joka koskee rikosrekisteritietojen luovuttamista julkisiin hankintoihin liittyen. Esitysluonnoksen pääasiallisen sisällön mukaan *rikosrekisterilain säännöstä täydennettäisiin siten, että ehdokkaan tai tarjoajan johto- tai vastuuhenkilöä koskeva ote rikosrekisteristä voitaisiin luovuttaa toimivaltaiselle viranomaiselle samalla tavalla kuin voimassa olevan sääntelyn mukaan muille hankintayksiköille*. Oikeusministeriö huomauttaa, että rikosrekisterilain 6 b § koskee rikosrekisteriotteen luovuttamista ehdokas- tai tarjoajayritykselle tai näiden alihankkijayritykselle kyseisen yrityksen johto- ja vastuuhenkilöistä. Rikosrekisterilain 6 b § ei koske rikosrekisteriotteen luovuttamista hankintayksikölle.

Esitysluonnoksessa arvioidaan, että muutoksen myötä rikosrekisteriotteiden hakujen määrä lisääntyisi jonkin verran (s. 24). Vaikutusarvioinneissa ei kuitenkaan tuoda tarkemmin esiin mahdollisia taloudellisia tai muita vaikutuksia Oikeusrekisterikeskukselle. Mahdolliset vaikutukset rikosrekisterin rekisterinpitäjänä toimivalle Oikeusrekisterikeskukselle tulee selvittää jatkovalmistelussa.

Samassa yhteydessä (s. 24) todetaan, että *rikosrekisterilain ehdotettu muutos tarkoittaisi, että ...ehdokkaat ja tarjoajat saisivat johto- ja vastuuhenkilöiden osalta...otteen sähköisesti*. Oikeusrekisterikeskus ohjeistaa rikosrekisteriotteen hankkimisesta julkisia hankintoja varten (<https://www.oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/palvelut/rikosrekisteriote/hankintamenettely-ote.html>) ja ohjeessa todetaan muun muassa seuraavaa: ”*Kun ote on valmis, se toimitetaan yritykselle postiosoitteeseen. Henkilö, josta ote on tilattu, näkee ja voi tulostaa otteen myös ORK:n sähköisestä asiointista. Yrityksen puolesta asioiva näkee sähköisessä asiointissa myös yhteisösakko-otteen*”. Esitysluonnoksesta voi jäädä epäselvyyttä sähköisestä menettelystä.

Rikosrekisterilain 6 b §:ään esitetään seuraavaa muotoilua:

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain...4 §:ssä....tarkoitettut ehdokas, tarjoaja ja näiden alihankkija, **sekä rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista...asetuksen 2 artiklassa tarkoitettut julkisen liikenteen harjoittajat** saavat julkisen hankinnan hankintamenettelyä varten poissulkemisen edellytysten selvittämiseksi rikosrekisteriotteen sellaisesta yksityisestä henkilöstä, joka on ehdokkaan, tarjoajan tai näiden alihankkijan hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsen tai käyttää edustus-, päätös- tai valvontavaltaa kyseisessä yrityksessä.

Ehdokkaan, tarjoajan ja näiden alihankkijan ohella säännöksessä olisi uutena ryhmänä ”julkisen liikenteen harjoittajat”, jotka ilmeisesti olisivat muita kuin hankintalaissa ja muissa 6 b §:ssä mainituissa säännöksissä määritellyjä ehdokkaita, tarjoajia tai näiden alihankkijoita? Mikäli näin on, niin pykälän muotoilusta jää epäselväksi, keistä henkilöistä julkisen liikenteen harjoittaja saisi rikosrekisteriotteen (...*julkisen liikenteen harjoittajat saavat.... rikosrekisteriotteen sellaisesta yksityisestä henkilöstä, joka on ehdokkaan, tarjoajan tai näiden alihankkijan hallinto-, johto....*)?

Henkilön rikostaustaa koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä ja ne kuuluvat perustuslain 10 §:n yksityiselämän suojan piiriin. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä henkilön rikostaustatietoja pidetään lisäksi ns valtiosääntöisesti arkaluonteisina tietoina. Esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa (s. 39–40) ei käsitellä lainkaan ehdotetun rikosrekisterilain muutoksen suhdetta perustuslain 10 §:ään tai perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöön. Oikeusministeriö katsoo, että esitysluonnosta tulee tältä osin täydentää.

osastopäällikön poissa ollessa
yksikönpäällikkö

Jussi Matikkala

hallitussihteeri

Johanna Nyberg

VN/3785/2024-OM-22

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: